

Nr 160.

Av herr **Holstenson m. fl.**, om underlättande av möjligheterna för landsbygdens ungdom att bedriva studier vid vissa undervisningsanstalter.

Vid ordnandet av vårt lands undervisningsväsende har gällt att alla offentliga och av det allmänna understödda undervisningsanstalter skola stå öppna för alla oberoende av stånd och förmögenhetsvillkor. Denna grundsats är emellertid endast formellt förverkligad. Landsbygdens barn, som för erhållande av fortsatt utbildning måste bevista skolor utom hemorten, ha nämligen därigenom betydligt svårare att erhålla sådan utbildning, och eftersom real- eller studentexamen i allmänhet fordras för platser uti de s. k. bildade yrkena bliva dessa i stort sett förbehållna städernas och samhällenas barn.

Man må ha vilken uppfattning man vill angående förmånen respektive nackdelen i att barn fortsätta i sina fäders yrke, där de av naturliga skäl komma lättast tillrätta. Faktum kvarstår dock att barn å landsbygden med fallenhet för studier ha en avsevärt sämre utgångsställning än de barn, vars föräldrar bo inom ett samhälle där en dylik lärdomsanstalt finnes. De måste nämligen antingen resa dagligen fram och åter mellan läroverket och hemmet eller och inackordera sig i respektive samhälle. Det förstnämnda förfarandet är ju det minst kostsamma, men dels bo många långt ifrån järnvägs- eller busslinjer, varför detta är omöjligt att realisera, och dels gå dessa tåg och bussar stundom på högst olämpliga tider, för att inte tala om det ansträngande för barnen att resa tidigt och sent och dessutom ha krävande läxor.

För elevernas del vore det otvivelaktigt bättre med inackordering, och barn till förmögna föräldrar torde väl också i regel inackorderas i närheten av läroverket. För barn till obemedlade föräldrar på landet är ju däremot denna utväg avsevärt svårare för att inte säga omöjlig att realisera. För att full jämställdhet skall bli rådande borde bidrag lämnas till resor respektive inackordering för sådana obemedlade barn, vilka bo på ett visst avstånd från den lärdomsanstalt de vilja bevista.

Vid lärdomsanstalterna finnas vissa understödsförmåner syftande till hjälp åt mindre bemedlade. Sålunda finnas stipendier knutna till vissa läroverk, understöd från premie- och fattigkassor. Vidare finnas kommunala understöd, befrielse från skolavgifter, fria böcker, räntefria studielån, samt i vissa fall bidrag från arvsfonden. De här uppräknade understödsförmånerna syfta emellertid inte till att avhjälpa de här ovan påtalade olägenheterna för landsbygdens ungdom.

Uti riksdagen har vid upprepade tillfällen framlagts förslag syftande till understöd åt mindre bemedlad studiebegåvad ungdom, avseende dels ändring i undervisningstiden, så att densamma lämpar sig för avlägset boende, dels

ock att i någon mån avhjälpa de här ovan påtalade olägenheterna genom att bereda lättnader för landsbygdens ungdom att bedriva studier vid lärdomsanstalter utom hemorten.

På grund av dessa framställningar ha ock vissa utredningar företagits. Av 1927 års skolsakkunniga avgavs 1929 ett betänkande (statens off. utr. 1929: 6), och föreslogos däruti vissa former av understöd åt fattiga, mindre bemedlade elever. Förslagen ha emellertid icke blivit förverkligade.

Med de hjälpformer, som redan finnas, överensstämna de i betänkandet framlagda förslagen såtillvida, att de avse att bereda hjälp åt obemedlade studerande men taga icke sikte på de bidrag, som i och för sig kunna påkallas med hänsyn till att den studerande icke har sitt hem i den ort där skolan är belägen.

Den här påtalade svårigheten för landsbygdens ungdom, som består däruti att den för sin utbildning måste bevista skolor utom hemorten, har alltså inte varit föremål för utredning. Utgår man emellertid ifrån att möjligheterna att skaffa sig högre utbildning böra vara lika för alla, då bör det allmänna vidtaga särskilda åtgärder, som underlätta studiemöjligheterna för landsbygdens barn. Det synes därvid rättvist att bereda sådana för studier lämpade elever, som ha sina hem på visst avstånd från den undervisningsanstalt de skola bevista, ett bidrag till kostnaderna för uppehållet å undervisningsorten ävensom att de elever, som kunna resa mellan hemmet och skolan, må kunna få bidrag till kostnaderna för dessa resor.

Med stöd av det anförda anhålles,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa dels att under beaktande av ovan angivna synpunkter utredning måtte vidtagas om åtgärder till underlätande av möjligheterna att besöka undervisningsanstalter för barn boende å ort där sådan anstalt saknas, och dels om framläggande av de förslag vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 24 januari 1937.

Allan Holstenson.

K. I. Sköldén.

Anton Pettersson.